

Beşerî ilişkilerimizde edep

İzmir'den okuyucumuz: “Bir kişi bana sövdüğü zaman benim ona karşı tavrım nasıl olmalıdır? Aynıyla cevap vermeli miyim? Kavga etmeli miyim? Yoksa âhirete mi bırakmalıyım?”

Her şeyi mahşer adına yaşadığımız ne kadar da kendini gösteriyor, değil mi? Mahşere ne çok malzeme çıkarıyoruz? Yığınla! İnsanlar arası ağız bozukluğundan el bozukluğuna, hakaretlerden haksızlıklara, nezaketten saygıya her şey, ama her şey mahşer için bulunmaz malzemeler teşkil ediyor.

Birisi sana sövdüğü zaman, cevap vermezsen, mahşerde alacaklı olursun. Şeytan itekler ve bir fazlasıyla sövgüsünü iade edersen, bir iki de patlatırsan, bu defa mahşerde o alacaklı olur, çünkü sen bire bir söylemedin, hem bir fazla söyledin, hem de vurdun. Her iki halde de mahşerliksin. Ancak bire bir söylersen, hakkını mahşere bırakmadan almış olursun. Fakat bu defa da sövmekle ilgili yasak karşımıza çıkar.

Müslümanın Müslümana sövmesi haramdır. İster ilk saldırı niteliğinde, ister cevap niteliğinde, fark etmez, her ikisi de haramdır. Eğer ilk saldırı niteliğinde olursa günahı “kebâir” derecesine çıkar. Peygamber Efendimiz (asm) Müslümanlığı şöyle tanımlıyor: “Müslüman, Müslümanın elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir.”¹

Konuyu açıklayan hadislerden bazılarını buraya alalım:

* “Biri sana dil uzatır ve sende olmayan bir kusurla seni ayıplarsa, sen onu sahip olduğu kusurla dahi ayıplama. Onu, günahı kendine, sevabı sana olduğu halde terk et. Kimseye asla sövme.”²

* “Allah'ın mü'min kulu kızdığında zulmetmez. Sevdiği kişi için günaha girmez. Kendisine emanet edilen şeyi zayi etmez. Haset etmez. Başkasının şerefini lekelemez. Etrafına sövüp saymaz. Şahidi bulunmasa da, üzerindeki hakkı itiraf eder. Başkasına kötü lakap takmaz. Başkalarının kusurlarını biriktirip intikam alma yoluna gitmez. Yapmak istediği bir hayırlı işe cimrilik mâni olmaz. Öğrenmek için insanlarla haşır neşir olur. Meseleleri kavramak için insanlarla konuşur. Zulüm ve haksızlık gördüğünde, Rahman olan Allah bizzat intikamını alıncaya kadar sabreder.”³

* “Dikkat ediniz! Mü’mini öldürmek kâfirlerin vasfıdır. Mü’mine sövmek fâsıkların vasfıdır. Bir mü’minin, kardeşini üç günden fazla konuşmayarak terk etmesi helâl değildir.”4

* “Müslümanı öldürmek kâfire yakışır. Müslüman’a sövmek günahtır.”5

* “Bir kişinin Müslümanın şerefine dil uzatması büyük günahlardandır. Bir sövmeye iki sövme ile karşılık vermek büyük günahlardandır.”6

* “Birbiriyle sövüşen iki kimsenin söyledikleri şeylerin günahı, kendisine sövülen haddi aşmadığı sürece ilk sövmeye başlayan kimse üzerinedir.”7

Hadislerden anladığımızı özetleyecek olursak: Haddi aşmak yok. Yani;

1- Sövmeyi başlatan taraf olmamalıyız.

2- Karşı taraf sövmeyi başlatan taraf olursa, mümkünse sabretmeli ve onun seviyesine inmemeli. Allah’a havale etmeli. Allah’ın adaletinin hak olduğunu unutmamalı.

3- Karşılık vermediğimizde, karşı tarafın pişman olacağı ve özür dileyeceği hesaba katılmalı. Bu durumda onun işi bizim elimizde olacaktır. Eğer onu affedersek, mahşerde karşımıza çıkmaktan onu kurtarmış oluruz. Eğer hakkımızı helâl etmez isek, özür dilemiş olsa bile hakkımızı bir gün muhakkak alırız. Veya biz bilmesek de, Allah (cc) bizim hakkımızı ondan alır. Bize de barışı bozmamak için başardığımız istikametten ve vakardan dolayı sevap ve rızasını lütfeder.

4- Eğer kendimize hâkim olamamış isek, bu defa bir fazlasıyla değil—çünkü bu zulme girer—aynıyla iade etmekten öteye geçmemeli.

5- Tam bu esnada şeytanın çok şiddetli telkinleri kulaklarımızda yankılanır. Şeytan gözümüzü karartır. Zulmetmekten Allah’a sığınmalıyız.

6- Halkın tahrikleri ile şeytanın telkinleri ne acıdır ki, bu noktada birleşmektedir. Asla, asla, asla kulak vermemeliyiz.

Eğer kötü sözü veya dil belâsını başlatan taraf karşı tarafsız, aynıyla iade hakkımız var. Fakat bu durumda da bu meseleden mahşere bir hak kalmadığını, çünkü kötü sözünü kendisine aynıyla iade etmek sûretiyle hakkımızı aldığımızı unutmamalıyız.

Dipnotlar:

1- Riyâzü’s-Sâlihîn, 211.

- 2- Câmiü's-Sağîr, 1/66.
- 3- Câmiü's-Sağîr, 2/1375.
- 4- Câmiü's-Sağîr, 2/1435.
- 5- Câmiü's-Sağîr, 3/2912.
- 6- Câmiü's-Sağîr, 3/3491.
- 7- Müslim, Birr: 68.